

DERS BİLGİ FORMU

DERSİN ADI	TRAFİK YÖNETİM SİSTEMLERİ			
DERSİN SINIFI	11. Sınıf			
DERSİN SÜRESİ	Haftalık 3 Ders Saati			
DERSİN AMACI	Bu derste öğrenciye; iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak Demiryolu Emniyet Yönetim Sistemi işletme talimat ve yönetmeliklerine uygun şekilde tren trafiğini yönetme ve güvenli bir trafik akışı için gerekli kontrolleri yapma, trenleri hazırlama, manevra ve muayene işlemlerini yapma ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.			
DERSİN ÖĞRENME KAZANIMLARI	<ol style="list-style-type: none"> 1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak Demiryolu işletme talimat ve yönetmeliklerine uygun şekilde tren trafiğini planlar. 2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak TMİ, TSİ, ETCS, CBTC sistemlerinde tren trafiğini yönetir. 3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak TMİ ve TSİ sisteminde trenler işletilirken meydana gelebilecek düzensizlikleri giderir. 4. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak işletmelerde trenlerin hazırlığını yapar. 5. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak manevra planları yapıp kontrol eder. 			
EĞİTİM-ÖĞRETİM ORTAM VE DONANIMI	<p>Ortam: Atölye, sınıf veya demiryolu işletmeleri gerçek çalışma ortamı</p> <p>Donanım: Etkileşimli tahta/projeksiyon, TMİ orer grafiği, çizim takımı, bilgisayar, önceki dönemlere ait taşıma verileri, çeken çekilen araç parkı verileri, ilgili tarifeler, istatistik cetvelleri, gerekli formlar, trengraf, istasyon kumanda masası, sinyaller, makaslar, kumanda panosu, telsiz, telefon, CTC kumanda merkezinde bulunan diğer donanımlar, çeken-çekilen araç, taşınacak yük miktarına ilişkin veriler, istasyonun manevra yolları, manevra personeli</p>			
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Bu derste; öğrenci performansı belirlemeye yönelik çalışmalar değerlendirilirken gözlem formu, derecelendirme ölçeği ve dereceli puanlama anahtarı gibi ölçme araçlarından uygun olanlar seçilerek kullanılabilir. Bunun yanında öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları kullanılarak öğrencilerin, öğretimin süreç boyutuna katılmaları sağlanabilir.			
KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	ÖĞRENME BİRİMİ / ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	ORAN (%)
	Tren Trafiği Planları	2	15	13,89
	Trafik İşletim Sistemleri	4	45	41,67
	TMİ ve TSİ Sistemlerindeki Düzensizlikler	2	15	13,89
	Tren Dizisinin Oluşturulması ve Kontrolü	2	12	11,11
	Manevralar	2	21	19,44
TOPLAM		12	108	100

ÖĞRENME BİRİMİ	KONULAR	ÖĞRENME BİRİMİ KAZANIMLARI ve KAZANIM AÇIKLAMALARI
Tren Trafiği Planları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Seyir planı (orer) ve grafikleri 2. Yük ve yolcu verilerine göre işletme planlaması 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Seyir planını (Orer), müşteri beklentilerini ve tren ilişkilerini göz önünde bulundurarak hazırlar. <ul style="list-style-type: none"> • Demiryolunda kullanılan trenleri sınıflandırır. • Seyir programının sağladığı faydaları söyler. • Orerlerin tanıtımı ve amacını açıklar. • Orer çeşitlerini izah eder. • Orer grafiği çizimini açıklar. • Tren orerleri için yapılacak hazırlık çalışmalarını açıklar. • Kalkış varış tarifelerinde bulunacak bilgileri sıralar. • İtinererde (Seyir Cetvelinde) bulunan bilgileri sıralar. • Tren cinslerine göre seyir süresini açıklar. • Seyir süresine etki eden faktörleri izah eder. • Buluşmalar, öne geçmeleri açıklar. • Grafikte bulunan bilgileri açıklar. • Grafiklerde kullanılan işaretleri çizerek açıklar. • Orer ağına tren ilavesini izah eder. • Bilgisayarla orer çizimini anlatır. • Metro ve hafif raylı sistemlerde tren tarifelerinin hazırlanmasını açıklar. 2. Yük ve yolcu verilerine göre işletme planlaması yapar. <ul style="list-style-type: none"> • Yük ve yolcu verilerine göre işletme planlaması yapmayı açıklar. • Günlük vagon durumunu izah eder. • Yük telgraflarını izah eder. • İstasyonların vagon girdi çıktı defteri kullanımını açıklar. • Yük ve yolcu vagonları için müşteri talebi alımını açıklar. • Yük, yolcu ve hizmet trenlerinde görevlendirilecek personeli listeler. • Trende ve trende görevli personelde trafik ile ilgili olarak bulunması gereken malzemeleri sıralar. • Blok tren taşımacılığını açıklar. • Metro ve hafif raylı sistem işletme planlarını açıklar.
Trafik İşletim Sistemleri	<ol style="list-style-type: none"> 1. TMİ (Trafik'in Merkezden İdaresi) Sistemi 2. TSİ (Trafik'in Sinyallerle İdaresi) Sistemi 3. ETCS Sistemi (Avrupa Tren) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tren trafiğinin merkezden idaresini yapar. <ul style="list-style-type: none"> • TMİ Sisteminde tren trafiğinin sevk ve idaresini açıklar. • İstasyonların özelliklerini ifade eder. • İstasyon sabit tesislerini sıralar. • Trenlerin hareket saatlerini açıklar. • Trenlerin kabul ve sevk yollarını açıklar. • Sevk emirlerinin verilmesini açıklar. • Trafik kontrolörü grafiklerini açıklar. • Trenlerin buluşması ve öne geçmesi işlemlerini izah eder.

	<p>Kontrol Sistemi) 4. CBTC (İletişim Tabanlı Tren Kontrol Sistemi)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Trenlerin hareket ve geliş bildirim işlemlerini açıklar.• TMİ Sisteminde olağan dışı durumlarda trafiği yönetimini açıklar.• Orer dışı durmanın nedenlerini açıklar.• Oerde duruşun kaldırılmasını açıklar.• Şartlı sevk emri verilmesini izah eder.• Tarifeli trenle tarifersiz trenlerin buluşmasını açıklar.• Kapalı istasyonlarda trenlerin trafiğinin sağlanışını açıklar.• Raylı sistemlerde bakım onarım tren, makine ve araçlarının trafiğini yönetmeyi açıklar.• İş trenleri ve demiryolu makinelerini sıralar.• Yol araçlarını sevk ve idare etmeye yetkili olanları ve araçların hızlarını izah eder.• Yol araçlarından demiryolu hizmetleri dışında yararlanılmasını açıklar.• Vagonet, pompalı vagonet, motorlu vagonetleri ve trafiğini izah eder.• Motorlu drezinleri ve trafiğini izah eder. <p>2. Tren trafiğinin sinyallerle idaresini yapar.</p> <ul style="list-style-type: none">• TSİ Sisteminde tren trafiğinin sevk ve idaresini açıklar.• TSİ sisteminin özelliklerini sıralar.• Trafik Kontrolörünü tanımlar, yetki ve sorumluluklarını söyler.• Trafik Baş Kontrolörünü tanımlar, yetki ve sorumluluklarını söyler.• İstasyon kumanda masasının işlevini anlatır.• Trafik kumanda merkezinin işlevini anlatır.• Sinyali tanımlar ve türlerini söyler.• Bloğu tanımlar.• TSİ Sisteminde makas türlerini söyler.• Makaslar bölgesini (OS) açıklar.• TSİ sisteminde sinyalleri ve makasları düzenlemeyi açıklar.• Sinyal renk bildirileri ve anlamlarını söyler.• Sinyallerin tekrarlanmasını açıklar.• Dur bildirisi verdiğinde yapılacak işlemleri sıralar.• Sisteme ait makasları açıklar.• TSİ sisteminin uygulandığı bölgelerde yapılması gerekli hızları söyler.• Metro ve raylı sistemlerde izin verilen hızları söyler. <p>3. ETCS sistemi (Avrupa ren Kontrol Sistemi) ile tren trafiğini yönetir.</p> <ul style="list-style-type: none">• ECTS sisteminin tanımını açıklar.• ERTMS/ETCS'nin özelliklerini açıklar.• ERTMS/ETCS'nin faydalarını açıklar.• ERTMS/ETCS Seviyelerini açıklar.
--	---	--

		<p>4. CBTC (İletişim Tabanlı Tren Kontrol Sistemi) ile tren trafiğini yönetir.</p> <ul style="list-style-type: none">• CBTC sistemi yapısı ve çalışması açıklanır.• CBTC sisteminin özellikleri açıklanır.• CBTC tren donanımları açıklanır.
TMİ ve TSİ Sistemlerindeki Düzensizlikler	<p>1. TMİ ve TSİ sisteminde olağan durumlarda trafik düzensizlikleri</p> <p>2. TMİ ve TSİ sisteminde olağan dışı durumlarda trafik düzensizlikleri</p>	<p>1. TMİ ve TSİ sisteminde trenlerin seyirlerinde oluşan olağan trafik düzensizliklerini giderir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Trenin seyri sırasında dikkat edilecek hususları açıklar.• Trenlerin birleştirilmesi işlemlerini izah eder.• Çok yollu hatlarda tren trafiği açıklar.• Özellik arz eden hatlarda tren trafiği açıklar <p>2. TMİ ve TSİ sisteminde trenlerin seyirlerinde oluşan olağan dışı trafik düzensizliklerini giderir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ana yoldaki düzensizlikleri izah eder.• Demiryolu ağı içerisinde trafiği özellik arz eden kısımlarda gerekli kuralları uygular.• Normal hızını yapamayan trenleri açıklar.• Anayolda arızalanan trenlerin korunmasını açıklar.• Lokomotif düdüğünün bozulmasında yapılacak işlemleri sıralar.• Güç durumunda kalan ve bölünerek götürülecek trenleri izah eder.• Koşum takımı kopması ve tampon düşmesinde yapılacak işlemleri açıklar.• Vagon ve tren kaçmasını açıklar.• Trenlerde ve yol boyunda yangın çıkması durumunda yapılacak işlemleri açıklar.• Yol kapanması durumunda İmdat istenmesini izah eder.• Seyir sırasında yoldan çıkan lokomotif ve vagonlara (Deray) yapılacak işlemleri sıralar.• Haberleşme ve sinyalizasyon sırasında oluşacak arızaların tren trafiğine etkilerini açıklar.• Elektrifikasyon sisteminde oluşacak arızaların tren trafiğine etkilerini açıklar.
Tren Dizisinin Oluşturulması ve Kontrolü	<p>1. Çeken araçların planlaması</p> <p>2. Çekilen araçların planlaması</p>	<p>1. Çeken araçların planlamasını işletme güvenlik talimatlarına uygun bir şekilde yapar.</p> <ul style="list-style-type: none">• Çeken araçların planlamasını izah eder.• Çeken araçları sıralar.• Trenlerde dingil sayını listeleterek açıklar.• Trenin çalışacağı hat kapasitesi ile hat kesimini açıklar.• Çekilecek tonaj hesabını örneklerle izah eder.• Lokomotiflerin trenlerdeki yeri ve konumunu açıklar.• Trenlere önden arkadan destek verme durumlarını açıklar.

		<ul style="list-style-type: none">• Trenlerde görevlendirilecek personel sayısını listeleyerek açıklar.• Metro ve hafif raylı sistemlerde tren dizilerinin oluşturulmasını açıklar. <p>2. Çekilen araçların planlamasını işletme güvenlik talimatlarına uygun bir şekilde yapar.</p> <ul style="list-style-type: none">• Çekilen araçların planlamasını izah eder.• Çekilen araçları sıralar.• Ağır vagon ve soğuk lokomotiflerin trenlerdeki yerini açıklar.• Yolcu vagonlarıyla ağır olmayan yük vagonlarının trenlerdeki yerini açıklar.• Emniyet ve işaret vagonlarını izah eder.• Trenlere verilecek vagonlarla ilgili sınırlamaları listeleyerek açıklar.• Patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı, zehirli ve radyoaktif madde yüklü vagonların trenlerdeki yerini izah eder.• Uzun eşya yüklü vagonların trenlerdeki yerini izah eder.• Tamire gönderilecek vagonların trenlerdeki yerini izah eder• Raylı sistem bakım onarım makinelerinin trenlerdeki yerini izah eder.
Manevralar	1. Manevraları yönetme 2. Manevra işlemlerinin kontrolü	<p>1. Manevra planlamasını yaparak yönetir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Manevranın tanımını yapar ve çeşitlerini izah eder.• Manevraların yönetimi ve yapılışını açıklar.• Manevralarda yapılması gereken hızı açıklar.• Çeken – Çekilen araçlar ile D+J Kuplink (Jeneratör vagonu) ve aydınlatma kablolarının bağlanması ve çözülmesi konusunun işlem sırasını açıklar. <p>2. Manevra işlemlerini kontrol eder.</p> <ul style="list-style-type: none">• Manevra işlemlerini kontrol etme hususunda gereken yöntem ve teknikleri açıklar.• Tren teşkil manevralarına ait kuralları açıklar.• Trenlerin hazırlanmasını izah eder.• Grup ve yön manevralarını izah eder.• Manevralarda frenleri açıklar.• Manevraları özel önlem ve dikkat gerektiren vagonları izah eder.• Makas hizmetlerini düzenlemeyi açıklar.• Manevra yollarının kontrolü ve gözlenmesini açıklar.• Manevralarda işaretlerin görevlilere ulaştırılmasını açıklar.• Manevra hareketi yapıldıktan sonra alınacak önlemleri sıralar.• Manevra personelinin korunması için yapılması gerekenleri açıklar.

UYGULAMA FAALİYETLERİ/TEMRİNLER

Uygulama faaliyeti/temrinler; ders kazanımına uygun olarak okulun fiziki kapasitesi ve donatımı, öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak en fazla uygulama faaliyeti/temrini yaptıracak şekilde meslek alan zümre öğretmenler kurulu tarafından seçilir. Meslek alan zümre öğretmenleri tarafından aşağıda yer alan temrinlerden farklı temrinlerin uygulanmasına karar verilebilir.

Tren Trafiği Planları

- Seyir planı (Orer) grafiğinde bulunan buluşma ve öne geçmeleri, tren cinslerinin renk, numaralarını ve grafikte bulunan bilgileri tam ve eksiksiz olarak okumak.
- Seyir cetvelini okumak.
- Trenlerin çeşidine yolun eğimine ve mesafeye göre seyir cetveli hazırlamak.
- Orer grafiğine tren eklemek veya çıkarmak.
- Seferden kaldırılan veya yeni sefere konan trenler ile ilgili işlemleri yapmak.
- Trenleri sefere koymak.
- Trenleri seferden kaldırmak.
- Sefere konan ve kaldırılan trenleri ilgililere duyuruları yapmak.
- Metro ve hafif raylı sistemlerde tren tarifelerini hazırlamak.
- Kalkış-varış tarifelerini okuyup uygulamak.
- Yolcu ve yük durumunu belirlemek.
- Günlük vagon durumunu belirten telgrafları okumak ve yazmak.
- Bölgenin çeken ve çekilen araç durumunu belirlemek.
- Bölgenin yük, yolcu durumuna göre ve müşteri talepleri doğrultusunda işletme planlamasını yapmak.
- Çeken, çekilen araçların, personelin durumuna ve faal lokomotif mevcuduna göre işletme planlamasını yapmak.
- Yolcu trenlerinin tam kapasite ile çalışmasını sağlamak.
- Yolcu kapasitesine göre yolcu trenlerinin vagon sayısını arttırmak veya azaltmak.

Trafik İşletim Sistemleri

- TMİ sisteminde, tren trafiğini aldığı emirler doğrultusunda yönetmek.
- Trenlerin kabul ve sevk yollarını belirlemek.
- Trenleri istasyonlara kabul ve sevk etmek.
- Trenlerin buluşma ve öne geçmelerini aldığı emirler doğrultusunda gerçekleştirmek.
- Olağan dışı durumlarda tren trafiğini yönetmek.
- Orer dışı durmayı sağlamak.
- Orerdeki duruşun kaldırılmasını sağlamak.
- Şartlı sevki bildirmek.
- Şartlı sevk bildirimini uygulamak.
- Tarifeli trenle tarifesiz trenin buluşmasını sağlamak.
- Kapalı istasyonlarda tren trafiğini düzenlemek.
- Raylı sistemlerdeki bakım onarım tren, makine ve araçlarına bölge zaman çizelgesi hazırlamak.
- Raylı sistemlerdeki bakım onarım tren, makine ve araçlarının trafiğini yönetmek.
- Raylı sistemlerdeki bakım onarım tren, makine ve araçlarını sefere koymak.
- Sefer sonrası gerekli işlemleri yapmak.
- Trenlerin istasyonlara kabul ve sevk yollarını belirlemek.
- Trenleri istasyonlara kabul ve sevk etmek.
- TSİ sisteminde trenlerin buluşma ve öne geçmelerini tespit etmek.
- TSİ sisteminde trenlerin öne geçmelerini tespit etmek.
- TSİ sistemine ait makasları düzenlemek.
- Manevra yaptırmak.
- Makas mekanik kolunu kullanmak.

	<ul style="list-style-type: none"> • Makası esas konumuna getirmek. • ETCS Sistemine yönelik sunum hazırlar. • CBTC sistemi yönelik sunum hazırlar.
TMİ ve TSİ (CTC) Sistemlerindeki Düzensizlikler	<ul style="list-style-type: none"> • Trenlerin güven ve emniyet içerisinde seyrini sağlamak. • Trenlerin birleştirilmesini kurallarına uygun olarak yapmak. • Birden fazla hatlarda tren trafiğini uygulamak. • Anayolda meydana gelen yol ve makine arızalarını kumanda merkezine bildirmek. • Trenin herhangi bir sebeple bölünmesi gerektiğinde yapılacak işlemleri uygulamak. • Anayolda veya istasyonda koşum takımı kopması durumunda bağlamak. • Tampon düşmesi durumunda kumanda merkezine bilgi vermek. • Kendi treni/vagonu ya da hatta mevcut başka trenin/vagonun kaçması durumunda gerekli işlemleri yapmak. • Herhangi bir nedenle yol kapanması durumunda (Çığ, heyelan, yol bozulması vb.) kumanda merkezine bilgi vermek. • Vagon veya makinenin raydan çıkması durumunda kumanda merkezine bilgi vermek. • Trafiği sağlayan emniyet sistemi ve haberleşme arızalarını kumanda merkezine bildirmek. • Elektrifikasyon kumanda merkezine bildirmek.
Tren Dizisinin Oluşturulması ve Kontrolü	<ul style="list-style-type: none"> • Yüke göre tren teşkilini yapmak. • Yüke göre çeken araç talep etmek. • Trenin cinsine göre personel hazırlamak. • Yükün tonajına göre rampa olan hat kesimlerinde destek makinesi hazırlamak. • Metro ve hafif raylı sistemlerde tren dizilerini oluşturmak. • Vagonların ve soğuk lokomotiflerin trendeki yerlerini tespit etmek ve buna göre alınması gereken güvenlik önlemlerini almak. • Trene verilecek vagonlarla ilgili sınırlamaları tespit etmek. • Çekilen araç planlamasını yapmak. • Tren dizisini işletmenin güvenlik talimatlarına uygun bir şekilde oluşturmak.
Manevralar	<ul style="list-style-type: none"> • Tren teşkil dağıtım manevrasının ilgili yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde planlamak. • Manevraları yönetmek. • Çeken çekilen araçlar D+J Kuplink (Jeneratör vagonu) ve aydınlatma kablolarının bağlanması ve çözülmesini yapmak. • Tren teşkil dağıtım manevrasının ilgili yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığını kontrol etmek. • Manevra yöntemini tespit etmek. • Tren dizisinin oluşturduktan sonra vagonlara ait bilgileri içeren listeyi hazırlamak. • Manevra personelinde bulunması gereken malzemenin olup olmadığını kontrol etmek. • Manevra personeli arasında anlaşma sağlanmasını organize etmek. • Manevrada kullanılacak yolların kullanma sırasını belirlemek. • Manevra yönetiminin gerçekleştirilmesine nezaret etmek. • Manevradaki hızı kontrol etmek. • Manevralarda yeterli fren olup olmadığını kontrol etmek. • Manevranın yapılacağı kısımlarda makas pozisyonlarını kontrol etmek.
DERSİN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	
<ul style="list-style-type: none"> • Atölye çalışmalarının tamamında öğrencilerin iş önlüğü giyilmesi sağlanmalıdır. • Mekanik işlemler yapılırken KKD kullanılmalıdır. 	

- Öğrenciler alet ve ekipmanları amacı dışında kullanmamalıdır.
- Öğrenciler kesinlikle enerji altında çalışmamalıdır.
- Kimyasal maddeler ile çalışırken gerekli önlemler alınmalıdır.
- İstasyon tesisleri üzerinde, ders konularında anlatılan tüm hususlar incelenerek her bireye/öğrenciye gösterilecek ve uygulaması yaptırılmalıdır.
- Programda yer alan derslerin erişilmediği belirlenen kazanımlarına ilişkin konuların öğretimi tekrarlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınarak standartlara göre atölye ve laboratuvarlarda öğretmen gözetiminde yukarıdaki kazanımlara yönelik bilgi ve beceri kazandırılmalıdır.
- Bu dersin işlenişi sırasında; dürüstlük, sözlü ve bedensel iletişim, yardımlaşma ve işbirliği, soğukkanlılık, kararlı olma, zamana riayet vb. değer, tutum ve davranışları ön plana çıkaran etkinliklere yer verilmelidir. Bu etkinliklerde beyin fırtınası, grup tartışması, düz anlatım, soru cevap, örnek olay incelemesi gibi yöntem ve teknikler kullanılabilir.
- İstasyon tesisleri üzerinde, ders konularında anlatılan tüm hususlar incelenerek her bireye/öğrenciye gösterilecek ve uygulaması yaptırılmalıdır.
- TSİ sisteminde sinyalleri ve makasları düzenlerken emir tekrarlarında kararlı tutum sergileme vb. değer, tutum ve davranışları ön plana çıkaran etkinliklere yer verilmelidir.
- Demiryolu Emniyet Yönetim Sistemi işletme talimat ve yönetmelikleri temin edilmelidir.
- Demiryolu kurum içi görüşme ve kayıt kuralları temin edilmelidir.
- Demiryolu İşletme talimat ve yönetmelikleri temin edilmelidir.
- Bu becerilerin kazanılabilmesi için her bireye/öğrenciye; raylı sistemler teknolojisi alanı standart donanımları ve yapılacak uygulama faaliyetine ait araç, gereç, donanım ve koşullar sağlanmalıdır.
- Sınıf veya atölye ortamında uygulama faaliyetine ait bilgiler öğrencilere uygulama öncesi anlatılmalı, dersin öğrenme kazanımlarının öğrenciye tam olarak kazandırılması amacıyla birden fazla uygulama faaliyeti yaptırılmalıdır.
- Alet ve ekipmanları kullanma öğretmen veya atölye teknisyeni gözetiminde yapılmalıdır.
- Konuların öğrenci tarafından anlaşıldığını test eden, teknik terimlerin birden fazla kullanıldığı diyalogların yapılmasına özen gösterilmelidir.
- Tren teşkilini yaparken patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı, zehirli ve radyoaktif madde yüklü vagonların insanlara ve çevreye verebileceği zararlara karşı duyarlı olma vb. değer, tutum ve davranışları ön plana çıkaran etkinliklere yer verilmelidir.
- Manevraları yaparken birlikte iş yapabilme vb. değer, tutum ve davranışları ön plana çıkaran etkinliklere yer verilmelidir.